

NADNIEMEŃSKI KURIER POLSKI

Orzechowej 13 tel. 166
Redakcja otwarta od 12-11-0
Administracja 10-114-6
Przebieg miesięcznik 4 zł.
z odnośnikiem i przez poczt. 4 zł. 60 gr.

Nr 175 Rok II.
GRODNO
czwartek 25 czerwca 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tydzień 20 gr. Drobnie za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ stronicy 8-mi spłalowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłówniku, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

PLAC
ulica Pocztowa 16/4

Dziś nadzwyczajna premjera

KOŁO UDREKI

2 serje—12 aktów
w jednym programie

SEWERIN MARS

w roli gl. słynny SEWERIN MARS
1 seans o godz. 7.20—o 8.10 wlec.

„Kultura i polityka“

Słowo wileńskie w numerze z dnia 21 b. m. zamieszcza pod powyższym tytułem artykuł z prasy białoruskiej opatrzony własnymi omówieniami, który jako znamienity podajemy in extenso.

Białor. tygodnik ludowy „Krynica“, opozycyjny względem rządu polskiego, lecz ujawniający pewny krytycyzm w stosunku do bolszewików i Białorusi sowieckiej, w Nr 16 zamieszcza pod powyższym tytułem, zajmujący artykuł wstępny, treść którego jest znamienita przez swój ostry krytycyzm zarówno względem Sowietów, jako też i dróg, któremi kroczy odrodzenie białoruskie ostatnimi laty. A oto artykuł ten w jego najwięcej charakterystycznych ustępach:

Z Białorusi sowieckiej dobiegają nas coraz to bardziej wiadomości, że tam z kulturą białoruską ostro się kłóci.

Gazet białoruskich nie chcą ludzie prenumerować bo się przyzwyczaili do rosyjskich; nauczyciele i nauczycielki nie spieszą się zbytnio z naučeniem się języka białoruskiego; podręczników nie wystarcza bo nie drukują; do teatru białoruskiego we Wschodniej Białorusi ludzie nie idą, słowem—daje się tam zaobserwować wielki niedokład kultury.

Słynna „albruthenizacja“ (białoruszczenie) widocznie odbywa się tylko na papierze, ponieważ, jak podają gazety (tamoczne) pod samym Mińskiem są „Sowiety“ w których z językiem białoruskim lepiej się nie pokazywać, bo „poproszą“ mówić po rosyjsku. Cóż to jest? W „niezależnej“, sowieckiej Białorusi nie można się odezwać po białorusku? Nie ma możliwości drukować książek, nie można zmusić urzędników i nauczycieli żeby przypomnieli swą ojczyzną mowę białoruską? Gdzie są przyczyny tego smutnego zjawiska?

Kiedy ruch białoruski już się był znacząco rozszerzył, a przypada to na lata 1917—18, można było zauważyć, że białoruskie sily intelektualne poszły „robić politykę“.

Pracy kulturalnej zabrali się nauczyciele, zaś oficerowie, żołnierze,

duchowni, inżynierowie, dorośli, artyści—słowem, kto tylko żył, poświęcił się oskowiois polityce. Istotnie, na skutek naprężenia wszystkich sil białoruskich, polityka białoruska zaczęła postępować szybko naprzód; ruch białoruski nabrał taktyki sily, że z nim zaczęli się rachować bolszewicy i Polacy, a o Białorusi zrobiło się głośno w kraju i zagranicą.

Deleż autor mówi o konieczności politycznych, które wobec takiego stanu rzeczy, zmuszone były poczynie strony powyższe na rzecz ruchu białoruskiego, oraz o niewykonalności tychże następnie, co w rezultacie doprowadziło do tego, że obecnie po obu stronach kordonu granicznego, Białorusini walczą o zachowanie nie już swej egzystencji politycznej, lecz narodowej.

Dotychczas się przyoznaje opłakanego stanu, autor artykułu, jako główną przyczynę fakt, iż polityka białoruska wyprzedziła białoruską kulturę; uzasadniając w dalszym ciągu tę niewątpliwie słuszną tezę autor powiada: „Jeszcze podczas największego rozmachu ruchu białoruskiego niektórzy pracownicy kulturalni (jak na przykład Łoski) ostregali, że to przejęcie się polityką może się źle skończyć, zaznaczając przy tem, że polityka bez kultury nie ma wartości, że będzie to chorągiewka, która Błada chwila może zmienić kierunek, wówczas gdy kultura to coś stałego i mocnego, z czym się musi iść, nawet wówczas... Te upomnienia pracowników kulturalnych akurat sprawdziły się właśnie na naszych oczach—polityczni Białorusi urosła i rozszerzyła się, lecz kultura nie podupadła. I właśnie tam gdzie mocniejsza jest polityka, mianowicie w Białorusi sowieckiej, jest słabsza kultura.“

Zdawałoby się, że gdyby tu u nas w Polsce—powiada autor—była taka

Teatr Miejski
dyrekcja Br. Skąpskiego
Dziś we czwartek dn. 25 czerwca
po raz 3-ci

Najszczęśliwszy z ludzi

Komedja w 3 akt. St. Kiedrzyńskiego
Początek o godz. 8. 30 Reżyser Br. Skąpski
Ceny miejsc od 4 zł. do 30 gr.
Orkiestra wojskowa.
Oficerom i urzędnikom państwowym i komunalnym
2% proc. zniżki ze okazaniem legitymacji

swoboda kulturalna jak tam, to mielibyśmy już i szkoły, i książki, i urzędników, lecz może się nam tak tylko zdaje, ale w rzeczywistości jednak znajdujemy się w lepszych warunkach, niżli nasi bracia w Mińsku, bowiem kultura polska dla Białorusi (zwłaszcza prawosławnej) nie posiada tej sily atrakcyjnej, co rosyjska.

Z tem twierdzeniem autora białoruskiego nie możemy się zgodzić w żaden sposób—kultura polska posiada tyleż sily atrakcyjnej dla Białorusi—katolickiej, co rosyjska dla Białorusi—prawosławnej, to też ponieważ o i ostatni przeważają w Białorusi (Wschodniej) więtrzymi wpływy moskiewskich jest tam całkiem zrozumiałe, a co innego że u nas od polskości odpychają ludność nietakty administracji krajowej. Lecz wróćmy do artykułu. W dalszym ciągu autor znów utyskuje nad upadkiem ruchu białoruskiego w Białorusi Wschodniej, między innymi, podkreślając interesujący fakt, że większość członków „Inielkulta“ (Instytut Kultury Białoruskiej w Mińsku), importowanych do Mińska z Rosji, by pracować na niwie białoruskiej, nie posiada mowy białoruskiej, to też

zwyk rosyjski „grzmot“ w murach „Inielkulta“ (i—dodajmy—Uniwersytetu), a wzmiankowani profesorowie tylko wzmogli element rosyjski w Mińsku.

„Cóż zrobić?“—zapytuje autor i odpowiada: tworzyć kulturę białoruską i w ten sposób dopędzać zdobycze polityczne, tak aby kultura białoruska postępowała równolegle z polityką białoruską. A w tym celu potrzebnem jest, by wszyscy kulturalni pracownicy całkiem porzucili politykę i wzięli się do pracy kulturalnej. Politykę zaś niech robią ci, którzy do pracy kulturalnej nie są przygotowani, lub są niezbyt przychylni do pracy „politycznej“.

Artykuł zakończył apel do pracowników białoruskich, by zastosowali się do powyższej recepty, oraz maksyma, że (tylko) przez kulturę ugruntujemy nasze zdobycze polityczne.

To ochłonienie z ochroblowego rozpolitykowania, jak się behowało społeczeństwo białoruskie ostatnimi laty, oraz zwrot ku spokojnej pracy kulturalnej, należy powitać z oskownitem uznaniem, ponieważ mogą one ułatwić porozumienie polsko-białoruskie, do czego dążyć należy.

K. Smr.

Czytajcie „Nadnemeński Kurjer Polski“

W sprawie spłat długów przedwojennych

W przedmiocie planu konwersji planu zastawnych Wileńskiego Banku Ziemińskiego—Związek Właścicieli Nieruchomości w Grodnie komunikuje co następuje.

21 kwietnia 1925 r. Ministerstwo Skarbu zatwierdziło następujący plan konwersji. Suma pożyczek według stanu dotychczasowego wliczenia została ostatnią ratą amortyzacyjną odnośnie terenu polskiego wynosi 58848737 rubli 85 kop., a przy przewalutowaniu tych pożyczek według norm, ustalonych na poszczególne powiaty zł. 30679836,70. Suma wpłat na kupon, należnych od dłużników na terminy do 31 grudnia 1924 r. po przewalutowaniu wynosi 10845647,34 zł. a razem z poz. 1—zł. 41526884,04.

Suma obciążenia terenu polskiego listami zastawnymi w rublach równająca się sumie niezamortyzowanych pożyczek wynosi Rb. 58348737, 85 kop.

Suma niewpłaconych kuponów w terminie do 1 Lipca 1924 r. włącznie od listów zarejestrowanych i od listów depozytaryjnych W. B. Z., niewpłaconych kuponów w terminie od 1 stycznia 1919 r. do 1-go Lipca 1925 r. włącznie, oraz reszty listów zastawnych wynosi Rb. 19639436,37, razem Rb. 72982174,22. Bank wypuścił 1/2% listy zastawne w odciulkach 1000, 500, 100, 50 i 10 zł. z kuponami od 1 stycznia 1926 r. do 1 Lipca 1935 r. na ogólną sumę zł. 41526884,04.

Z tych listów Bank zatrzyma na pokrycie kosztów konwersji listów zastawnych, listy na sumę komunalną zł. 113100. Pozostaje do podziału zł. 4142284,04.

Na rubla listów i kuponów wypada zł. 4142284,04 podzielone przez Rb. 72982174,22 czyli 0,5674 zł.—56 gr. Suma wyjątk na koszty administracyjne i inne należności do 31 grudnia 1924 r. wynosi zł. 5084828,36 zł.

19 maja 1925 r. Ministerstwo Skarbu zatwierdziło ponadto zgodnie z § 15 ogólnej ustawy waloryzacyjnej, koszty administracyjne, na okres pierwszych dwóch rat amortyzacyjnych w wysokości 2 proc. od sumy waloryzowanej w stosunku rocznym. Koszta administracyjne są płatne w terminie pierwszej i drugiej raty. Dalsze koszty administracji będą określone oddzielnie.

Z przedstawionego planu konwersji widać iż Ministerstwo Skarbu waloryzowało niezamortyzowaną część pożyczek Wileńskiego Banku Ziemińskiego zgodnie z § 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 maja 1925 r. według norm obowiązujących dla każdego powiatu, zaległe zaś koszty administracji (do 31 grudnia 1924 r.) zostały określone ryczałtowo na sumę zł. 5084828,36. Natomiast koszty administracji na okres pierwszych dwóch rat amortyzacyjnych, t. j. do 31 grudnia 19 r. zostały określone na 2 proc. od waloryzowanej sumy. Jeżeli zwrócić się do władz domień posyłanych obecnie przez Zarząd Banku do dłużników to rzuci się w oczy następujące rzeczy: ryczałtowo zatwierdzona przez Ministerstwo Skarbu, zaległość kosztów administracyjnych i innych należności (jakich?) wynosi złotych 5084828,36, co na ogół zadłużenie terenu polskiego w sumie waloryzowanej zł. 41526884,04 stanowi 12 proc. tymczasem Wileński Bank Ziemiński w większej liczbie wypadków żąda w przybliżeniu od 20—30

proc. co winno być uznane, jako zgola bezpodstawne.

Pomijając, że zatwierdzona ryczałtowa suma kosztów administracyjnych stanowiła kolosalną sumę, niepowiększoną przypadkami, w których sprawnego podmiotu 12% na 20—30%, niczem usprawiedliwione być nie może. Prawdopodobnie Wil. Bank Ziemski przy określeniu kosztów administracyjnych i innych należności wychodził z założenia ustalonych przez Ministerstwo Skarbu 2% w stosunku rocznym i oblicza te koszty za ostatnie 10 lat. Tymczasem wzmiankowane 2% stosuje się do nowego okresu, t. j. od 1 stycznia 1925 r. do 1 stycznia 1926 r., a gdyby nawet wyjątek z tego samego obrotu w tym przypadku do tych samych 12 proc. gdyż Zarząd Banku Wileńskiego wrócił dopiero w początkach 1919 roku, a więc działał do 1 stycznia 1925 r. w ciągu 6-ciu lat.

Kronika

Z Teatru Miejskiego

Dziś po raz trzeci powtórzenie wesołej i dowcipnej komedji Stanisława Kiedrzyńskiego „Najszczęśliwszy z ludzi”. Publiczność bawi się znakomicie z zabawny sytuacją w jakie dzięki swej poczciwości i gołębiemu sercu, p. Rajkiewicz z Kania wpada w stolicy. Wybuch śmiechu najlepiej świadczy o tem, że sztuka i gra aktorów podoba się bardzo.

Dyrekcja chce umożliwić korzystanie z teatru najszerszym masom inteligencji ustanawiając niskie ceny, udziela prócz tego wszystkim oficerom, urzędnikom państwowym i samorządowym 20 proc. zniżki.

W próbach najnowsza farsa Hennequina „Subwörter”, która ukaże się w przyszłym tygodniu.

Do prenumeratorów „Trybuny”

Ponieważ nie wszyscy prenumeratorzy zawieszonoj wydawnictwa „Trybuna” zgłosili się po odbiór wpłaconej prenumeraty—administracja z naszym pośrednictwem prosi pp. Prenumeratorów o podniesienie z kasy wpłaconych sum. Prenumeratom „Nadziemskiego Kurjera” wpłacone sumy za „Trybunę” mogą być zaliczone na poczet prenumeraty naszego pisma.

Clągnięcie

loterii T-wa Dobroczyńności odbędzie się dziś w sali magistrackiej nieodwołalnie o godz. 6.

Wianki na Niemnie

Tradycyjny obchód Nocy Świętojańskiej odbędzie się na Niemnie w sobotę dnia 27 czerwca o godz. 20. Program uroczystości obejmuje: 1) Oświetlenie brzegów Niemna i ogonek sztuczny. 2) Korowód łodzi sportowych i wojskowych. 3) Wianki i wycieczka statkiem. Instytucje i stowarzyszenia pragnące wziąć czynny udział w uroczystości obchodu proszone są o zgłoszenie się na przystani Wojskowego Klubu Wioślarskiego (Podzamcze) codziennie od godz. 17 w sobotę zaś cały dzień. Wejście na przystań Klubu Wioślarskiego — 1 zł. na bież Niemna w sąsiedztwie przystani Klubu—20 zł.

W razie niepogody wianki odbędą się w niedzielę dnia 28 czerwca. Wojskowi udadzą wszelkie pomocy instytucjom przy dekorowaniu łodzi.

Osobiste

Dziś w nocy o godz. 2 wjechał bawiarz od kłosa dół w naszym mieście znakomity komedjopisarz Stefan Kiedrzyński. Szeregów z przelaz znakomitego gościa podają w następujących amatach.

Samobójstwo

Dziś o godz. 1. 45 powiesił się na Koloży Drazna Mendel zamieszkały przy ul. Piłsudskiego 3.

Przyczyną samobójstwa był zły stan zdrowia, skutkiem czego komerek w dniu wczorajszym zasłabł i stracił wszystkie jego ruchomości. O przyczynie samobójstwa wyjaśniła w pozostawionej kartce dziękującej.

Pożar

W dniu wczorajszym o godz. 2 m. 10 po poł. zauważono z wieży strażackiej ogień, wydobywający się z jednego z budynków położonych w obrębie stacji rejonowego.

Natychmiast ruszono z ratunkiem. Okazało się, że płonie składzik z węglem i drzewem opałowym. Po kilku minutach pożar ugaszono. Ślawiła się również straż ochotnicza, lecz udziału w ratowaniu nie przyjmowała. Przyczyna pożaru była zaproszenie ognia. Wysokości strat na razie nie ustalono.

Errata

W sprawozdaniu z tygodnia P. T. C. K. zamieszczonym w Nr. z dnia 24 b. m. zakradła się omyłka korektorska:

Pozycja 6-a od góry suma 16 zł. 05 gr. winno być poczęstunek muzykantom.

Zgubiono weksle

Benjamin Limoni zł. 60—piątny 12. 8. 1925 r. zlecenie Józef Goldberg. D. Rozenstejn zł. 100 płatne 4. 8. 1925 r. zlecenie Józefa Goldberg. Józef Goldberg zł. 51 płatne 13. 8. 1925 r. zlecenie L. Krupienia. Powyższe weksle unieważnia się. Potrzebne zastrzeżenia uczynione L. Krupienia, Grodno Bl. Batorego 13.

ROZKŁAD

jazdy pociągów ważny od 5 czerwca 25 r.

№ poc.	Rodzaj pociągu	Przyjazd do Grodna		Odjazd z Grodna		Stacja	Dokąd
		Codz.	Min.	Codz.	Min.		
256	Miesz.	1	20	—	—	Mosty	Grodno
704	Posp.	1	34	1	42	Zemgala	Warszawa Gł.
732/733	Osob.	1	23	2	03	Suwałki	Warszawa Wil.
711	Osob.	2	43	2	52	Warszawa Wil.	Witno
731/734	Osob.	4	08	4	48	Warszawa Wil.	Suwałki
258	Miesz.	—	—	5	00	Grodno	Mosty
703	Posp.	4	35	4	45	Warszawa Gł.	Zemgala
267	Miesz.	—	—	6	28	Grodno	Jeziory
241	Osob.	9	26	—	—	Suwałki	Grodno
254	Miesz.	10	16	—	—	Mosty	Grodno
259	Miesz.	11	50	—	—	Jeziory	Grodno
714	Osob.	11	52	12	02	Zemgala	Warszawa Wil.
242	Osob.	—	—	18	30	Grodno	Suwałki
255	Miesz.	—	—	19	30	Grodno	Mosty
713	Osob.	14	10	14	20	Warszawa Wil.	Zemgala
712	Osob.	22	17	22	27	Witno	Warszawa Wil.

Czy jesteś już członkiem cywilnego klubu sportowego?

CRESOVIA